

Column

Europa: veilig en gezond?

Bijna driekwart van alle Europese burgers is positief over de Europese eenwording. Dit blijkt uit een voorjaar 1993 gehouden onderzoek onder 25.000 respondenten. Het onderzoek moet de afsluiting van 1992 als Europees jaar voor de veiligheid en de gezondheid op de werkplek markeren. De eindbalans van het Europees jaar werd opgemaakt tijdens één van de vele Europese conferenties, dit keer op 27 oktober 1993 in Düsseldorf. Een paar cijfers.

Ten behoeve van het Europese jaar was een bedrag van 12 miljoen ecu beschikbaar. Daarvan is 60% besteed aan acties in de 12 lidstaten. In totaal zijn er 2.600 projecten uitgevoerd, waarvan 500 door de EG zijn gesubsidieerd. België en Nederland kwamen tot 66 en 56 projecten, waarvan 9 respectievelijk 27 met EG-subsidie. Gemeten naar de omvang van de subsidieverlening ontliepen beide landen elkaar niet veel: 320.000 ecu voor België en 360.000 ecu voor Nederland.

In Düsseldorf was het eindoordeel over de jaarbalans algemeen positief. Dit mede met een blik op de verdere uitkomsten van genoemd onderzoek. Bijna 20% van de Europese burgers en 23% van de Europese werknemers blijken inmiddels op de hoogte te zijn van het Europese jaar. België en Nederland zitten ongeveer op dit Europees gemiddelde: 22 en 25% respectievelijk 20 en 22%. Bovendien geeft een meerderheid van de Europese werknemers (62%) aan voor verdere uitbreiding van de EG-interventies op het gebied van veiligheid en gezondheid te zijn.¹

Tóch was het in Düsseldorf niet alleen maar euroforie. Vertegenwoordigers van ETUC en

UNICE vroegen zich bezorgd af of er in de toekomst nog wel (voldoende) belang aan veilig en gezond werken gehecht zou worden. Die zorg valt te verklaren. Per slot van rekening heeft Europa zich in de afgelopen jaren grote inspanningen getroost om die ene binnenmarkt te realiseren. In de periode 1985-1992 zijn er zo'n 500 maatregelen tot stand gekomen, waarvan ruim 100 (mede) betrekking hebben op veiligheid en gezondheid in het werk. Al deze maatregelen moeten vervolgens in de nationale regelgeving worden verwerkt. Geen wonder dat er in brede kring de behoefte lijkt te bestaan om, al dan niet met een beroep op subsidiariteit, nu eens even pas op de plaats te maken. Dit wordt geïllustreerd door het in februari 1993, in tripartite overleg overeengekomen nieuwe werkprogramma op het gebied van veiligheid en gezondheid. In dit programma, dat de periode 1993-1998 moet beslaan, ligt minder accent op de totstandkoming van nieuwe richtlijnen. Weliswaar worden er ten aanzien van enkele onderwerpen, zoals genetische technologie, stress, monotone arbeid, ploegenarbeid en nachtarbeid nog maatregelen in het vooruitzicht gesteld, maar daarnaast krijgen andere activiteiten prioriteit. Bij die andere activiteiten gaat het dan om voorlichting, gegevensverzameling en onderzoek, om acties gericht op implementatie, toepassing en evaluatie van bestaande regelgeving. De lotgevallen van dit werkprogramma vormden een belangrijke steen des aanstoots. Immers, in Düsseldorf, al met al negen maanden na de vaststelling van dit programma, bleek er nog steeds geen officiële reactie van de Europese Commissie te zijn. Daarom was de veronderstelling, dat de Commissie inmiddels andere prioriteiten had. En ook dát valt te verklaren.

In de afgelopen maanden zijn in alle lid-staten

* Dr. C.J.Vos is lid van de redactie van het Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken

de gevolgen van de economische recessie duidelijk merkbaar geworden. Voor 1994 wordt een verdere stijging van het werkloosheidspercentage in de EG verwacht tot 12%. Die werkloosheid heeft een grote structurele component. In vrijwel alle EG-landen is de helft of méér van de werklozen langer dan een jaar zonder werk.² Als gevolg daarvan staan ook overal de stelsels van sociale zekerheid onder grote druk: gemiddeld bedragen de bruto sociale zekerheidsuitgaven van de EG-landen zo'n 26% van het BBP (België: 26,7%; Nederland: 32,4%).³ Tegen deze achtergrond had de Ier Pádraig Flynn, opvolger van de Griekse Vasso Papandreou als Eurocommissaris voor werkgelegenheid, industriële betrekkingen en sociale zaken, aangekondigd in september 1993 te willen komen met een 'Green Paper on the Future of European Social Policy'. Ook dit Groenboek laat langer op zich wachten dan gehoopt. Uitgaande van de bestaande sociaal-economische problematiek ligt het echter voor de hand, dat daarin vooral vraagstukken met betrekking tot de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt, alsook ten aanzien van de houdbaarheid van de verzorgingsstaat centraal zullen staan. Een alleszins begrijpelijke prioriteitsstelling, maar voor ETUC en UNICE aanleiding tot bezorgdheid. Dit juist omdat er over maatregelen gericht op veilig en gezond werken altijd een relatief grote mate van consensus tussen beide had bestaan.

Toch verkeren de Europese werkgevers en werknemers zélf in de beste positie hun consensus te kunnen verzilveren. Het verdrag van Maastricht biedt alle ruimte om in sociale dialoog de invulling van het eigen werkprogram-

ma ter hand te nemen. Door het eigen gewicht in de schaal te werpen kunnen werkgevers én werknemers de jaarbalans naar de ene of andere kant laten doorslaan.

Intussen staat de Europese ontwikkeling niet stil. De laatste barrières voor een Europa-brede aanvaarding van het verdrag van Maastricht waren nog niet weggenomen of men ging over tot de uitoefening van een uniek stukje Europese folklore: de verdeling van Europese instellingen en bureau's over de lidstaten. Voor Nederland kwam op 29 oktober 1993 Europol uit de Brusselse tombola. Om Spanje tevreden te stellen is, bij wijze van konijn uit de hoge hoed, het Agentschap voor Veiligheid en Gezondheid aan dat land toegewezen. Dit was daarom nogal onverwacht omdat de afgelopen drie jaren binnen de gemeenschap grote verschillen van mening bestonden niet alleen omtrent de vraag of een dergelijk Agentschap er zou moeten komen, maar vervolgens ook over de vraag naar de taken en de vestigingsplaats van dit Agentschap. Met deze besluitvorming is de laatste vraag beantwoord, maar wordt de vraag naar de taakstelling bijzonder interessant. Dit ook omdat niet verwacht mag worden dat Spanje met een 'uitgeklede' instelling genoegen zal nemen.

Noten

- 1 Kommission der Europäischen Gemeinschaften, Die Meinungen der Europäer nach Abschluß des Europäischen Jahres für Sicherheit und Gesundheitsschutz am Arbeitsplatz, Luxemburg 1993.
- 2 Vgl. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Sociale Nota 1994, par. 1.1.
- 3 Cijfer 1991; vgl. Sociale Nota 1994, bijlage 15.